

C/2023/884

8.12.2023

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Strategia UE w zakresie bezpieczeństwa morskiego i związany z nią plan działania: wzmocniona strategia UE w zakresie bezpieczeństwa morskiego w związku ze zmieniającymi się zagrożeniami morskimi”

[JOIN(2023) 8 final]

(C/2023/884)

Sprawozdawca: **Anastasis YIAPANIS**

Współsprawozdawca: **Mateusz SZYMAŃSKI**

Wniosek o konsultację	2.5.2023
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	21.9.2023
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Stosunków Zewnętrznych
Data przyjęcia przez sekcję	18.7.2023
Data przyjęcia na sesji plenarnej	21.9.2023
Sesja plenarna nr	581
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	153/1/3

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) dostrzega zgodność nowej strategii ze Strategicznym kompasem⁽¹⁾ i uważa, że strategia Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa morskiego musi chronić suwerenność, bezpieczeństwo i konkurencyjność UE. Nadając priorytet obszarowi morskemu, UE może realizować swoją kluczową zasadę polityczną, jaką jest multilateralizm w działaniach zewnętrznych.

1.2. Komitet zwraca uwagę, że we wspólnym komunikacie nie uwzględniono wymiaru wykonawczego, i wzywa do konkretnego określenia decydentów i obowiązków na wszystkich szczeblach. Sposób realizacji proponowanej strategii należy stale dostosowywać, aby zapewnić jej adekwatność i skuteczność w kontekście osiągnięcia zamierzonych celów.

1.3. EKES podkreśla znaczenie funduszy partnerskich dla spełnienia oczekiwań zawartych w komunikacie, ponieważ silna obecność UE w dziedzinie bezpieczeństwa morskiego wymaga zwiększonych inwestycji ze strony państw członkowskich UE oraz zaangażowania w maksymalizację zdolności morskich. Konieczne jest szersze wykorzystanie wspólnego pozyskiwania i wykorzystywania zdolności wojskowych przez państwa członkowskie w celu zapewnienia synergii między rozdrobionymi zdolnościami wojskowymi UE oraz określenia obszarów priorytetowych dla działań operacyjnych i wspólnego udzielania zamówień.

1.4. EKES uznaje, że agresja militarna Rosji, jej nieprzewidywalne zachowanie i stosowanie strategii hybrydowych stanowią poważne zagrożenie dla międzynarodowego bezpieczeństwa morskiego. Współpraca na linii UE-NATO ma zasadnicze znaczenie i należy ją umocnić przez lepszą wymianę informacji w zakresie morskiej orientacji sytuacyjnej oraz skuteczniejszą koordynację w różnych obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, w tym w kwestii ochrony infrastruktury krytycznej.

⁽¹⁾ Strategiczny kompas na rzecz bezpieczeństwa i obrony.

1.5. UE musi zintensyfikować współpracę z partnerami międzynarodowymi, aby wspólnie stawiać czoła wspólnym problemom, w tym przemytowi ludzi i handlowi ludźmi. Należy dołożyć starań, aby włączyć współpracę w zakresie bezpieczeństwa morskiego do przyszłych umów handlowych UE.

1.6. EKES wzywa do szybkiego wdrożenia strategii UE na rzecz regionu Indo-Pacyfiku⁽²⁾, z zadowoleniem przyjmuje niedawne przedłużenie mandatu EUNAVFOR Atalanta i popiera rozszerzenie skoordynowanej obecności na morzu na region Oceanu Indyjskiego. ESDZ powinna dołożyć starań, by określić potencjalne możliwości współpracy w zakresie bezpieczeństwa z sojuszem QUAD w tym regionie.

1.7. Komitet wyraża zaniepokojenie istniejącą strategiczną zależnością UE od Chin, zwłaszcza rosnącą obecnością chińskich operacji w portach w różnych państwach UE, uznając taki wpływ na krytyczną infrastrukturę UE za niedopuszczalny. Ponadto EKES jest zaniepokojony faktem, że kilka państw członkowskich, które nawiązały bliskie stosunki z Chinami, zawetowało albo złągodziło niedawne oświadczenia UE w sprawie działań Chin na Morzu Południowochińskim.

1.8. Aby zwiększyć swe zdolności w sektorze morskim oraz móc lepiej przyciągać i zatrzymywać wysoko wykwalifikowanych pracowników w tym sektorze, państwa członkowskie muszą priorytetowo traktować wykorzystanie istniejących funduszy, takich jak stała współpraca strukturalna (PESCO) i Europejski Fundusz Obronny (EFO), a także „Horyzont 2020”. Prowadzenie dialogu społecznego i propagowanie układów zbiorowych pracy jest konieczne, aby skutecznie zająć się kwestią warunków pracy i osiągnąć wyższe standardy pracy.

1.9. Komitet podkreśla ogromne znaczenie zapewnienia marynarzom dostępu do programów zmiany i podnoszenia kwalifikacji, które pozwolą im zapoznać się z zautomatyzowanymi systemami i powstającymi technologiami, a jednocześnie umożliwią zdobycie umiejętności niezbędnych do zwalczania zagrożeń cyberbezpieczeństwa i radzenia sobie z różnymi incydentami związanymi z bezpieczeństwem.

1.10. Komitet wzywa do natychmiastowego opracowania scentralizowanego centrum nadzoru na szczeblu UE, które będzie w stanie sprostać wymaganiom zarówno podmiotów cywilnych, jak i wojskowych. Wzywa również do integracji i koordynacji istniejących platform i systemów informatycznych w celu ułatwienia ogólnounijnej wymiany informacji w sektorze morskim i oczekuje uruchomienia programu wspólnego mechanizmu wymiany informacji (CISE) w 2024 r. UE powinna ponadto promować swoją wizję cyberbezpieczeństwa skoncentrowaną na cyberprzestrzeni opartej na zasadach i walczyć z zagrożeniami cyberbezpieczeństwa na szczeblu Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO).

1.11. EKES uważa, że stała współpraca i konstruktywne dyskusje na temat rozwoju bezpieczeństwa morskiego muszą odbywać się przy czynnym udziale zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego UE, i jest rozczarowany, że we wspólnym komunikacie nie uwzględniono roli społeczeństwa obywatelskiego. Jedną z podstawowych zasad działania powinna być współpraca międzysektorowa.

2. Uwagi wstępne

2.1. Zmiany w środowisku bezpieczeństwa doprowadziły do wzrostu napięć na morzu, sprawiając, że obszar morski w coraz większym stopniu staje się przedmiotem polityki siłowej. UE musi strategicznie przeciwdziałać temu ryzyku, dostosowując swoje instrumenty polityczne i priorytety strategiczne.

2.2. EKES uznaje zgodność nowej strategii ze Strategicznym kompasem oraz odzwierciedlenie w niej zmieniających się możliwości i wzywa UE w obszarze morskim.

2.3. Ponieważ charakter i skala ryzyka i zagrożeń nieprzerwanie ewoluują, obejmując zarówno zagrożenia naturalne, jak i spowodowane przez człowieka, UE musi dostosować swoje podejście do ochrony infrastruktury krytycznej i świadczonych przez nią podstawowych usług, koncentrując się na odporności i ciągłej ochronie.

(2) Unijna strategia współpracy w regionie Indo-Pacyfiku.

3. Zintensyfikowanie działań na morzu

3.1. EKES uważa, że strategia Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa morskiego musi chronić nasze suwerenność, konkurencyjność i bezpieczeństwo poprzez utrzymanie silnej obecności strategicznej i wzmocnienie ochrony legalnego handlu morskiego, a także ułatwienie nieograniczonego ruchu drogą morską.

3.2. UE musi wdrożyć skuteczne ramy zarządzania, w których wskazani zostaną decydenci i obowiązki na wszystkich szczeblach. Nie ma to miejsca w omawianej proponowanej strategii, w związku z czym plan działania można uznać za myślenie życzeniowe. Ponadto EKES zwraca uwagę na brak konsensusu politycznego między państwami członkowskimi co do roli UE w zapewnianiu bezpieczeństwa morskiego.

3.3. Aby skutecznie zarządzać zagrożeniami dla cywilnych interesów morskich UE, niezbędne jest posiadanie zdolności w zakresie nadzoru i komunikacji wykraczających poza jurysdykcję morską UE, przy konsekwentnym przestrzeganiu Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza (UNCLOS) ⁽³⁾.

3.4. EKES z zadowoleniem przyjmuje niedawne przedłużenie mandatu EUNAVFOR Atalanta i popiera rozszerzenie skoordynowanej obecności na morzu na Ocean Indyjski. Podkreśla znaczenie wolnego, otwartego, połączonego i opartego na zasadach regionu Indo-Pacyfiku oraz wzywa do szybkiego wdrożenia strategii UE na rzecz Indo-Pacyfiku. Potrzebna jest lepsza i skuteczniejsza komunikacja w związku ze strategią UE na rzecz Indo-Pacyfiku.

3.5. Komitet wyraża zaniepokojenie obecnymi strategicznymi zależnościami UE od Chin, w tym rozszerzeniem chińskiej działalności na porty w kilku krajach europejskich. EKES uważa chiński wpływ na infrastrukturę krytyczną UE za niedopuszczalny i popiera apel PE o przyszłą strategię UE wobec Chin ⁽⁴⁾. Ryzyko związane z posiadaniem przez Chiny praw własności do europejskich portów wiąże się z możliwością zakłócenia przepływu towarów między europejskimi portami i uzyskania dostępu do informacji poufnych na temat działalności europejskich terminali kontenerowych. Ponadto kilka państw członkowskich, które nawiązały bliskie stosunki z Chinami, zawetowało albo złagodziło niedawne oświadczenia UE w sprawie działań Chin na Morzu Południowochińskim.

3.6. EKES oczekiwał, że w ramach omawianej strategii większy nacisk zostanie położony na konsolidację międzynarodowych łańcuchów dostaw, zwłaszcza po wyciągnięciu wniosków z pandemii COVID-19, kiedy to przemysłowe łańcuchy dostaw i łańcuchy dostaw żywności zostały poważnie naruszone.

3.7. Celu, jakim jest silna obecność UE w dziedzinie bezpieczeństwa morskiego, nie można osiągnąć bez zwiększonych inwestycji ze strony państw członkowskich i zobowiązania do maksymalnego wykorzystania zdolności morskich. Ponadto inwestycje UE w zdolności działania w przestrzeni kosmicznej również zwiększą zdolności Unii w zakresie bezpieczeństwa morskiego.

4. Współpraca z partnerami

4.1. Żadne pojedyncze państwo nie jest w stanie samo zapewnić bezpieczeństwa morskiego. Nadając priorytet obszarowi morskemu, UE może realizować swoją kluczową zasadę polityczną, jaką jest multilateralizm w działaniach zewnętrznych.

4.2. Ponieważ przewiduje się, że przestępczość transgraniczna i jej wpływ na bezpieczeństwo morskie UE będą rosły, skuteczne rozwiązanie tego problemu wymaga przyjęcia podejścia międzynarodowego. EKES docenia doskonałe wyniki UE w zakresie ograniczania piractwa morskiego i rozbojów przy użyciu broni w ostatnich latach.

4.3. UE musi wyeliminować luki w nadzorze i zbadać możliwości zwiększenia interoperacyjności między agencjami. Ścisła współpraca z podmiotami przemysłowymi w zakresie orientacji sytuacyjnej i analizy zagrożeń jest warunkiem wstępnym osiągnięcia lepszej integracji dostępnych zdolności cywilnych i wojskowych.

4.4. Komitet uważa, że korzystne może być rozszerzenie zasięgu geograficznego operacji Atalanta na Ocean Indyjski. Ponadto jest zdania, że niezwykle ważne jest zainicjowanie skoordynowanej obecności na morzu w przypadku Morza Południowochińskiego, co posłuży jako środek propagowania stabilności w regionie, wykazania zaangażowania UE w przestrzeganie zasady wolności żeglugi oraz wspierania własnego bezpieczeństwa gospodarczego i dobrobytu.

⁽³⁾ Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza (tekst w jęz. angielskim).

⁽⁴⁾ Nowa strategia UE-Chiny.

4.5. ESDZ powinna dążyć do określenia potencjalnych dróg współpracy w zakresie bezpieczeństwa z sojuszem QUAD w regionie Indo-Pacyfiku w odniesieniu do postrzegania wspólnych zagrożeń, uzupełniających się zdolności, nadrzędnych celów i innych możliwych środków.

4.6. Mimo że UE i NATO osiągnęły wymierne wyniki we współpracy operacyjnej w kwestiach morskich, EKES uważa, że należy zwiększyć starania, zapewniając lepszą wymianę informacji z zakresu morskiej orientacji sytuacyjnej oraz skuteczniejszą koordynację w różnych obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania. Niezbędna jest ścisła koordynacja działań z NATO.

5. Odgrywanie wiodącej roli w zakresie orientacji w obszarze morskim

5.1. Podejście UE do bezpieczeństwa morskiego powinno ułatwiać aktywną identyfikację szans, zagrożeń i słabych punktów oraz być wystarczająco elastyczne, aby umożliwić szybkie reagowanie na zmiany sytuacji w obszarze morskim. Ponadto w ramach tego podejścia należy angażować wszystkie zainteresowane strony w kwestie bezpieczeństwa morskiego, przy jednoczesnym uznaniu ich obowiązków, motywacji, priorytetów i ograniczeń budżetowych.

5.2. EKES zauważa, że 21 lutego 2023 r. Chiny opublikowały swoją *Globalną inicjatywę bezpieczeństwa* – ramy, za pomocą których zamierzają rozpocząć realizację różnych inicjatyw dyplomatycznych w celu poszerzenia kręgu zaprzyjaźnionych krajów i ukształtowania porządku zarządzania bezpieczeństwem poza wpływami Zachodu, rozważając włączenie Rosji jako kluczowego uczestnika.

5.3. Wymiana informacji poufnych w ramach UE i NATO nadal stanowi wyzwanie ze względu na brak umowy o bezpieczeństwie między Cyprzem – państwem członkowskim UE nienależącym do NATO – a NATO. Sytuacja ta utrudnia współpracę i będzie trwała dopóty, dopóki kwestia cypryjsko-turecka pozostanie nierozwiązana. Komitet pragnąłby, aby UE jak najszybciej zaangażowała się w tę kwestię i ułatwiła objęcie Cypru wsparciem w celu zapewnienia wdrożenia Układu z Ankary⁽⁵⁾.

5.4. Zapewnienie ochrony marynarzy podczas działań poszukiwawczo-ratowniczych na morzu w związku z handlem ludźmi i nielegalną migracją ma kluczowe znaczenie, jak uzgodniono w protokole z Palermo⁽⁶⁾. Państwa członkowskie powinny ustanowić jasne ramy prawne, aby zapobiec oskarżeniom wobec osób wypełniających swój obowiązek ratowania i ochrony życia na morzu.

5.5. UE musi zintensyfikować swoje obecne zaangażowanie we współpracę z partnerami międzynarodowymi, aby zająć się kwestiami, które są przedmiotem wspólnego zainteresowania, takimi jak przemyt ludzi i handel ludźmi, przy jednoczesnym podejmowaniu aktywnych działań w celu zarządzania zagrożeniami tak blisko ich źródła, jak to możliwe i wykonalne. Współpraca w zakresie bezpieczeństwa morskiego powinna być przedmiotem przyszłych umów handlowych między UE a krajami partnerskimi.

6. Zarządzanie ryzykiem i zagrożeniami

6.1. EKES uważa, że agresja militarna Rosji, jej nieprzewidywalność i stosowanie strategii hybrydowych stanowią poważne zagrożenie dla międzynarodowego bezpieczeństwa morskiego i są wyrazem ciągłej gotowości do lekceważenia systemu opartego na zasadach.

6.2. Warto docenić nacisk położony na infrastrukturę krytyczną UE. Komitet dostrzega i docenia decyzję Komisji Europejskiej (KE) o dodaniu kabli internetowych i gazociągów, które znajdują się poza terytoriami krajowymi i bieżą pod wodą, do infrastruktury krytycznej UE wymagającej szczególnej uwagi i ochrony, co rekompensuje nieuwzględnienie tej kwestii w dyrektywie w sprawie odporności podmiotów krytycznych⁽⁷⁾. Kwestia ta wymaga pilnej reakcji w ramach UE i NATO.

⁽⁵⁾ Ankarą Agreement.

⁽⁶⁾ Protokół z Palermo.

⁽⁷⁾ Dyrektywa w sprawie odporności podmiotów krytycznych.

6.3. EKES docenia, że w zaktualizowanej strategii położono większy nacisk na zagrożenia hybrydowe i zagrożenia cyberbezpieczeństwa, ponieważ stanowią one poważne ryzyko dla krytycznej infrastruktury morskiej i zdolności morskich. Aby ustanowić globalne standardy, UE powinna promować swoją wizję cyberbezpieczeństwa skoncentrowaną na ramach cyberprzestrzeni opartej na zasadach i ramach dobrych rządów oraz odnieść się do problemu zagrożeń cyberbezpieczeństwa na szczeblu IMO.

6.4. Propozycja ustanowienia kompleksowych ram przeciwdziałania zagrożeniom stwarzanym przez niewybuchy, broń czynną i chemiczną na morzu jest niezwykle ważna i pilna. Kluczowe znaczenie ma zastosowanie innowacyjnych technologii monitorowania i bezpiecznego usuwania tych zagrożeń przy jednoczesnym zminimalizowaniu wpływu na środowisko.

6.5. EKES jest zaniepokojony faktem, że w planie działania w ogóle nie wspomniano o zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego obywatelom UE, i uważa, że najważniejsze jest zwrócenie szczególnej uwagi na właściwe zarządzanie naszymi obszarami wodnymi i wdrożenie polityki, która przyczyni się do zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego UE i na świecie. Komitet docenia jednak proponowane działania w zakresie zwalczania nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów (NNN) i uważa, że potrzebne jest dalsze wsparcie na rzecz zrównoważonego zarządzania rybołówstwem i ochrony legalnych operacji połowowych w UE.

6.6. EKES podkreśla znaczenie globalnej strategii morskiej UE dla zaspokojenia przyszłych potrzeb sektora żeglugi. Zasadnicze znaczenie ma wprowadzenie światowej strategii dotyczącej załóg w celu przyciągnięcia i zatrzymania odpowiednio wykwalifikowanych i certyfikowanych marynarzy. UE powinna uczestniczyć w tych globalnych wysiłkach. EKES podkreśla znaczenie statków pływających pod banderą UE, ponieważ w niektórych przypadkach normy dotyczące zatrudnienia i ochrony środowiska na statkach ujętych w „rejestrach otwartych” są niższe. Należy również rozważyć sprawdzanie przeszłości marynarzy na stanowiskach dowódczych.

7. Zwiększenie zdolności

7.1. Aby UE mogła działać z pozycji siły w swoim sąsiedztwie morskim, musi konsekwentnie inwestować w swoje zdolności morskie i szerzej wykorzystywać wspólne pozyskiwanie i wykorzystywanie zdolności wojskowych między państwami członkowskimi. Komitet zauważa rosnące zapotrzebowanie na zaawansowane zdolności i elastyczne struktury w szybko zmieniających się okolicznościach w sferze morskiej i uważa, że kluczowe znaczenie ma zapewnienie synergii między rozdrobnionymi europejskimi zdolnościami wojskowymi oraz określenie obszarów priorytetowych działań operacyjnych i zamówień publicznych, w tym większe skupienie się na zdolnościach wojskowych wytwarzanych przez UE.

7.2. Państwa członkowskie muszą zintensyfikować starania na rzecz rozwoju swoich zdolności w sektorze morskim poprzez postępy w realizacji unijnych priorytetów rozwoju zdolności, w tym perspektyw współpracy określonych w skoordynowanym rocznym przeglądzie w zakresie obronności, w ramach stałej współpracy strukturalnej (PESCO), Europejskiego Funduszu Obronnego (EFO) lub na szczeblu krajowym. Jednym z elementów tych działań powinno być również wdrożenie planu rozwoju zdolności cywilnych.

7.3. Komitet uważa, że członkowie PESCO mogą opracować pakiet dotyczący sił morskich, który mógłby pomóc im przygotować się do operacji morskich UE, a także prowadzić wspólne szkolenia i ćwiczenia. Takie podejście uzupełniłoby koncepcję skoordynowanej obecności UE na morzu i pasowałoby do stałych sił morskich NATO. Co więcej, nadanie priorytetu niektórym projektom w ramach PESCO ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia autonomii strategicznej UE, zwłaszcza w świetle niedawnych cięć budżetowych w programach takich jak EFO, Mobilność wojskowa i Europejski Instrument na rzecz Pokoju.

7.4. Europejskie siły morskie nie posiadają obecnie niezbędnych zdolności morskich wysokiej klasy do prowadzenia wielu operacji dotyczących morskich szlaków komunikacyjnych (SLOC) jednocześnie. Rozwijanie zdolności takich jak lotniskowce, okręty podwodne, nawodne jednostki bojowe, statki pomocnicze itp. w ramach PESCO i EFO przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa morskiego UE.

7.5. Konflikt między Rosją a Ukrainą uwypuklił znaczenie bezpieczeństwa na Morzu Czarnym, które ma daleko idące globalne konsekwencje w takich obszarach jak bezpieczeństwo energetyczne i żywnościowe, dobrobyt i stabilność. EKES zaleca zwiększenie koordynacji NATO w zakresie ćwiczeń wojskowych w tym obszarze i proponuje, by NATO opracowało odrębną strategię dla Morza Czarnego.

7.6. Komitet zauważa, że na szczeblu UE nie istnieje scentralizowany ośrodek nadzoru morskiego, który byłby w stanie spełnić wymogi zarówno podmiotów cywilnych, jak i wojskowych działających w obszarze morskim. Zamiast tego nadzór prowadzą oddzielnie Frontex (Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej), EMSA (Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego) i EFCA (Europejska Agencja Kontroli Rybołówstwa).

8. Kształcenie i szkolenie

8.1. Państwa członkowskie powinny priorytetowo traktować zwiększanie swojej zdolności do przyciągania i zatrzymywania wysoko wykwalifikowanych pracowników. Aby osiągnąć ten cel, mogą wykorzystać istniejące możliwości, takie jak PESCO i EFO. Ponadto unijny program w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020” może również wspierać osiągnięcie tego celu przez finansowanie projektów ukierunkowanych na rozwój oceny zagrożeń, modelowania w cyberprzestrzeni i zdolności symulacyjnych, które mają kluczowe znaczenie dla skuteczności cyberoperacji.

8.2. Komitet podkreśla znaczenie szkolenia marynarzy i rolę, jaką w tym zakresie odgrywają ośrodki kształcenia i szkolenia morskiego. Kluczowe znaczenie ma zapewnienie marynarzom dostępu do programów zmiany i podnoszenia kwalifikacji, które pozwolą im zapoznać się ze zautomatyzowanymi systemami i nowymi technologiami oraz rozwinąć wszystkie odpowiednie umiejętności potrzebne do radzenia sobie z zagrożeniami cyberbezpieczeństwa i wszelkiego rodzaju incydentami związanymi z bezpieczeństwem. Konwencja STCW, która jest obecnie poddawana przeglądowi i rewizji, powinna zostać odpowiednio zaktualizowana i stworzyć nowoczesne programy nauczania i szkolenia w celu rozwijania niezbędnych umiejętności marynarzy.

8.3. Godne warunki pracy i życia marynarzy to ważne czynniki pozwalające przyciągać i zatrzymywać marynarzy i nie należy ich obniżać ze względu na koszty. Ciężkie koszty odnośnie do norm pracy nie jest właściwym podejściem do utrzymania konkurencyjności na poziomie światowym. Słusznie uznano rolę Konwencji o pracy na morzu z 2006 r., ponieważ zapewnia ona równe warunki działania w sektorze. Nadal istnieją jednak problemy z jej właściwym wdrażaniem. Niskie warunki pracy w tym sektorze mogą zwiększyć ryzyko dla ochrony na morzu i bezpieczeństwa morskiego UE. W związku z tym niezbędne są inkluzywna dyskusja oraz wykorzystanie wszystkich dostępnych środków, takich jak dialog społeczny i propagowanie rokowań zbiorowych, aby skutecznie zająć się kwestią warunków pracy i osiągnąć wyższe standardy pracy oraz uczciwą konkurencję.

9. Uwagi końcowe

9.1. EKES zauważa, że we wspólnym komunikacie brakuje wymiaru wykonawczego, ponieważ nie uwzględniono w nim środków ani ram zarządzania, na podstawie których można byłoby ustanowić rolę koordynatora dla poszczególnych inicjatyw w zakresie bezpieczeństwa morskiego i ochrony na morzu. Choć komunikat stanowi znaczący wkład, nadal pozostaje wiele do zrobienia i należy zawrzeć istotne porozumienia, aby nie pozostał on jedynie oświadczeniem woli.

9.2. Komitet z zadowoleniem przyjmuje zapowiedziane sprawozdanie trzy lata po podjęciu decyzji o zatwierdzeniu obecnej strategii i uważa, że należy zacząć od tego, ile z zawartych w niej propozycji zostało uzgodnionych i wdrożonych. Ponadto Komitet zauważa, że sposób realizacji strategii należy stale dostosowywać, aby zapewnić jej adekwatność i skuteczność w kontekście osiągnięcia zamierzonych celów.

9.3. Co zaskakujące, w proponowanej strategii ani raz nie wspomina się o roli społeczeństwa obywatelskiego (ani nawet o roli stowarzyszeń wolontariackich, które uczestniczyły na własny koszt i na własne ryzyko w operacjach poszukiwawczo-ratowniczych na morzu). Komitet jest zdania, że stała współpraca i konstruktywne dyskusje muszą odbywać się z udziałem społeczeństwa obywatelskiego UE, aby zapewnić poparcie opinii publicznej dla wniosku KE i przyszłych planowanych działań, z udziałem partnerów społecznych, organizacji pozarządowych, ośrodków analitycznych i środowisk akademickich.

9.4. EKES zauważa, że Europejski Trybunał Obrachunkowy wydał sprawozdanie w sprawie obronności UE, w którym ostrzegł, że mimo iż KE i Europejska Agencja Obrony wyciągnęły pewne cenne wnioski w zakresie obsługi projektów badawczych opartych na współpracy, to strategii KE brakuje długoterminowego planowania, a organizacja ma za mało personelu, by sprostać rosnącym wymaganiom w tej dziedzinie⁽⁸⁾.

9.5. Komitet sądzi, że należało położyć większy nacisk na zapobieganie, ponieważ nie tylko ratuje ono życie i zapobiega zniszczeniom, ale także przyczynia się do zagwarantowania pokoju, bezpieczeństwa i zrównoważonego rozwoju oraz ułatwia rozładowywanie podstawowych napięć.

⁽⁸⁾ Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego „Działanie przygotowawcze Unii w zakresie badań nad obronnością”.

9.6. Uważa, że w strategii i planie działania należało bardziej szczegółowo zająć się kwestią konkurencji o przestrzeń morską, która może powodować zagrożenia dla bezpieczeństwa, a nawet konflikty między różnymi sektorami przemysłu morskigo.

9.7. Komitet wzywa do integracji i koordynacji obecnych platform i systemów informatycznych, które umożliwiają wymianę informacji na szczeblu UE w sektorze morskim. W związku z tym EKES oczekuje na uruchomienie programu CISE w 2024 r. i uważa go za niezwykle ważny krok naprzód w dziedzinie nadzoru morskigo, opierający się na współpracy w czasie rzeczywistym między różnymi podmiotami, przy jednoczesnym zapewnieniu skuteczności i oszczędności kosztowej działań w zakresie nadzoru morskigo. Komitet zwraca uwagę, że tak złożony system funkcjonujący w czasie rzeczywistym musi dysponować silnym systemem ochrony cyberbezpieczeństwa na najwyższym poziomie działającym we wszystkich podmiotach i punktach kontaktowych w ramach systemu.

9.8. Na koniec EKES podkreśla znaczenie funduszy partnerskich dla spełnienia oczekiwań zawartych we wspólnym komunikacie, ponieważ kwestię tę całkowicie pominięto w nowym wniosku dotyczącym strategii Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa morskigo.

Bruksela, dnia 21 września 2023 r.

Oliver RÖPKE
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego